

M A G Y A R K U R I R.

Indült Bécsből, Pénteken, Oktober' 20-dikán, 1826.

Hadi Történetek.

Néhány tudósítások az Orosz-Persa hadakozás' kezdetéből: — „

„Moskuban illy tudósításokat hirdettek ki Aug. 29-dikén (Sept. 10-kén) Georgiából:

„A' Persiai ármáda a' gondoltatható Korona örökösnek Abbás-Mirzának vezérlése alatt beütött a' Tulyschini és Karabaghi Khánoknak tartományaira (melyeket az utóbbi békességkötés ereje szerint tartott meg az Orosz birodalom), 's már egész Elisabethopolig elő nyomultak vala. Az ő számokat valami 30—40 ezer emberekre tették. Abbás-Mirza az általa elfoglaltatott tartományokat is fellázasztotta, az Oroszok ellen. Az ő Apostolai ide 's tova járván a' tartományokban a' Mohamed vallásának nevében ingerelték őket a' pártütésre.

„Mint hogy a' Persák békesség' idején ütöttek-bé az Orosz vidékekre, a' határszéleken majd semmi Orosz őrző seregnek nem találtattak; a' mi kovesen találtattak, nem bírtak azzal az erővel, hogy a' Persa seregnel ellentállhattak volna: tehát vissza vonták magokat az előre nyomuló ellenség előtt.

„A' Georgiai ármáda, mint a' békességés állapot kívánta, kvártélyokra vala kösztatva. A' Fő vezér Gen. Jermeloff Tiflisnél gyűjtötte össze seregeit: hanem a' nagy távolság miatt idő kívántatott, hogy külömbkülömb seregeit egy pont-ra össze vonhasa; 's a' nevezett fő vezér,

ámbár már ekkor 15 Batalionai valának együtt, ezen várost, Tiflist, még nem hagyta vala el, hogy előrenyomult volna; hanem Generálmajor Madatoff Herczeget tsak ugyan elküldötte vala, hogy a' Persa ármádnak elejibe menjen, a' melly Elisabethopolból valami 2000 emberkekből álló tsapatot a' Schamschadili kerületbe bészállított vala, melyhez a' fellázasztatott fődnépe és az Eriváni lovasság is hozzá tsatolta vala magát.

„Herczeg Madatoff, a' ki Akstapha nevű víznek partjait seregeivel elfoglalva tartotta, az ellenség' mozdulásai felől tudósítatván, seregeit éjszakának idején megindította, olly célzással, hogy az ellenséget véletlenül meglephesse; hanem az ellenség napfeljőtekor már felkrekedett vala táborából, 's a' halmokon hadi rendben állott. Egy Orosz Batalion, melly az előre küldetett egyes lövöldözőket, mint segítség, közléről kísérte, tüstént megtámodta ezen halmokat, hanem az ellenség nem állott helyt, 's néhány ágyúlövéséssel való köszöntődés után azonnal futásra vette a' dolgot. Nem lévén azonközben az Orosz ármádnak lovassága, nem érhetebé a' futó ellenséget: hanem valami falusi Orosz Örmények egy futó tsoportot megszemlélvén, néhány embereket megöltek, néhányakat elfogtak, 's lovat is néhányat vettek-el a' futóktól.

„A' Schirváni Khán' tartományában, ennek régi Khánja Mustapha, számos követőjével 's egy Persa lovas tsoporttal, elfoglalta vala Uksa nevű falut, kire

Orosz Generális Krobbe rá tsapván, tannyájából kikergette és sok kárt tett neki. Abbás-Mirza ezt látván, felköltötte a' Schekin nevű tartomány lakosait, hogy siessenek segítségére Mustaphának, de nem soká ezek is széjjel kergettettek, és sok embert vesztek. Abbás-Mirza Dagestán tartományát is fellázzasztani iparkodott, mely végre a' Kaschumi hajdani Khánt, Surkakit, küldötte vala oda, hanem Orosz Generálmajor Aslán Khán, ki az Oroszokhoz állandó és esmeretes hűséggel viseltetik, nem engedte, hogy Surkai a' rá bízott dolgot végre hajthassa. Ezen Aslán Khán tulajdon fiját küldötte 300 emberrel a' Jermeloff segítségére.

„Az Akuschai lakosok is nagy hűséget bizonyítottak az Orosz birodalomhoz. Ezek az Abbás-Mirzától hozzájok érkezett Proklamációt, mely által őket támadásra ingerlette, azonnal a' Tarki Schambálhoz, ki az Oroszoknál Generál-Lieutenánti rangban van, küldötte, olly kérelemmel, hogy adja által a' fő vezérnek Jermeloffnak. Ezen nagy számú és vitéz népségnek erántunk viseltető hűsége bátorságossá teszi Daghestánt az eránt, hogy ott meg nem fog zavartatni a' tsendesség.

„Az Eriváni Serdár még semmi mozdulásokat nem tett ellenünk; azt várta, mint mondják, hogy Abbás Mirza maga, nagyobb számú sergekkel megérkezzék Elisabethopolhoz: az Orosz fő vezér Jermeloff ellenben használta a' Serdárnak veszteglését, 's a' Lori pusztaságain néhány sántzokat készített a' végre, hogy itt az ellenségnek előnyomulása meggátoltatván, sergeink azalatt más részekre fordíthatassanak 's szabadon dolgozhassanak.

„A' 2-dik (14-dik) Augustusi levelek szerint nem ok nélkül tartottunk attól, hogy Mentshikoff Herezeget a' Persák Erivánnál lefogják tartóztatni: de

nem tselekedtek, és ő későbbi hírek szerint már szerencsésen vissza érkezett az Orosz földre, 's minden órán Tiflisbe váratott.

Georgiai tudósítások Sept. 7-dikén (19-kén): — „

„Gen. Herczeg Madatoff a' Persákat, kik a' Schambora vize jobb partján magokat táborba helyeztették vala, megtámadta. Az ellenség' serge 2000 régularis emberekből, négy ágyukból, 20 sugár-ágyukból (mellyeket tevék hordoznak) és 8000 lovasokból állott. Vezér Kommandánsai voltak az Abbás Mirza' fija Mehmed-Mirza, Serdár Emir Khán, az elsőnek atyjatestvére, 's több más Persa fő emberek. A' mi közelgetésünket az ellenség' szélső isportja, mint hogy már tsatázó rendben állva várt bennünket, észbe vette vala. A' Persa ágyúzóik meglehelősen tüzeltek reánk; 's közbeközbe puska tüzet is adtak. Hanem mi őket néhány ágyúlovés által elhalgattattuk; kivált az ő lovasága között tettek nagy pusztítást ágyúgolyóbisaink, 's nem soká az egész ellenséges sereg a' Mehmed Mirza példáját követte, a' ki legelőbb futásra vette a' dolgot. A' Persa gyalogság e'képpen egészen elhagyattatván a' lovaságtól, annak a' mi lovaságunk, melly 800 Kozákokból, Georgiai militziából, 's néhány Kazaskiból való Tatárokból állott, tüzesen utánna eredtek, 's az útját kettévágták; 's hadi soraikban nagy zavarodást és nagy rettegést okoztak. Kéves ellentállást mutattak 's 10 Werste távolságra kergettettek (7 Werste egy mért földet teszen). Két Khánok és közel 1000 Persák estek-el. Két ágyut, néhány munitziós szekeret és 11 sugár ágyut nyertünk.

„Ezen győzelem után elé nyomult Herczeg Madatoff Elisabethopolhoz, és Sept. 4-dikén (16-kán) kard-vonás nélkül bement oda. Hanem bár mi sebesen elő-

re nyomúltunk vala is a' Schamborai verekedés után, tsakugyan még is megelőzték 1500 Persa katonáit abba, hogy az Elisabethopoli fellegrvárból még a' miéinknek oda érkezése előtt kitarodván, abban még nem lepettehettek. A' Sept. 2-kán (14 dikén) megveretett ellenséges ármáda azonközben nem tsak hogy meg nem állapodott ezen városnak falai mellett, hanem nagy hebehurgyálkodással áltál futott a' Zeyo a tulsó partjára, úgy hogy az Orosz lovasság, a' melly 20 Wersnyire utánna küldetett vala, egy embert se talált sehól a' Persa ármádból. Az Elisabethopoli kapuk előtt, hol az ellenség táborozott vala, sok hátra hagyatott eleséget találtunk; valamint a' fellegrvárban is sok lisztet, puskaport, és golyóbit.

Mind ezek mellett azt a' jót is jelenti Gen. Jermeloff, hogy az Orosz ármádboz már kezdenek érkezni Karabagli tartományából olly Mohamedánus és Örmény lakosok, kik azt erőssítik, hogy ezen tartománynak lakosai kik eleintén magokat az Abbas-Mirza megérkezésekor eltsábítottani engedték és hozzá által állottak vala, tsak azt várják, hogy az Orosz ármáda hozzájok megérkezésk, 's azonnal jóvá fogják tenni hibás lépéseiket. Erre nézve parantsolatot küldött G. Jermeloff Gen. Adjutáns Pasquewitschhez, sergeit siessen öszszetsatolni a' Herczeg Madatoff ármádájával; 's együtt haladék nélkül induljanak útnak Karabagh felé."

Az Ánglus levelekben olvassuk, hogy mostanság más szegletén is nagy veszedelem fenyegeti a' Persa birodalmat. Az Usbecki Tatárok beütöttek annak Északi határait a' Khivai Rehmán-Kuli-Khán vezérlése alatt 50,000 emberekkel Khorossán nevű Persa tartományra, 's az első berohanáskor mindjárt elfoglalták Ak-Derbentet, melly egy nevezetes

erősség az Usceck és Khorossán között találató keskeny utak mellett. Seid Mohamed Khán, a' Persa Kommandáns vitéz módon védelmezte az erősséget, de tsakugyan erőt vett rajta a' sok Tatárság; 's a' Persa férfiak mind megölettetek, az aszaszonyemberek pedig, mint rabok, mind elvitettettek. Már Mesched várát is megakarta szállani Rehman-Khán, hanem a' Persák szerentséjére éppen akkor havazni kezdett 's az Usbeckiek megijedvén, hogy Mesched mellé szorúlnak, onnét vissza indultak, 's öt napi útozás után Serekha mellett állapodtak-meg. Beszéli, hogy innét nem is akart tovább menni Rehman, 's itt a' Teján vize mellett egy erősséget akart hamarjában építeni, hogy bátorsággal kitelevén, a' tavaszon annál könnyebben ismét béüthessen Meschedhez.

Görög Ország.

A' Triesti Observátorban illy levél jött ki Smyrnából Sept. 17-dikén: —,

„Hozzánk olly tudósítás érkezett Smyrnába, hogy e' hónap' 10-dikén a' Görögök 54 hajókkal, mellyek között 10 Gyújtók találtak, a' Szachturi és Tomási vezérlések alatt a' Karaburnui öbölbe megjelenvén, ott, öt nagy szerű Török hajókat, Frégátokat 's egyebet, előltaláltak, mellyekkel a' Patrona-Beg (Vice Admirális) ezen öbölbe alá 's fel olózkodva tartózkodott, míg az alatt a' Kapudán-Basa a' hajós seregnek több részével Phokéában némelly megromlodozott hajójának foldoztatásával töltötte idejét.

„A' Görögök még ezen napon rá bótátottak az öt hajókból álló Török osztályra négy Gyújtót, de a' nélkül, hogy egyik is valami kárt okozhatott volna a' Török hajókban. Egyiket úgy érte egy Török golyóbit, hogy azonnal elsüllyedett; a' másikat, mint hogy tsak kevésbe mult-el, hogy az ellenség el nem fogta, maga a'

Görög vezér gyujtatta-meg 's égettette össze; a' harmadik, egy nagy Polacre, 's a' mellyen ágyuk is találtattak, egy Török Frégátnak a' farán csak valami vitorlát gyujthatott-meg, de a' mellyet a' Törökök nem csak megoltottak, hanem az után a' Gyujtót is úgy össze lövöldöztek, hogy elsüllyedett; azután a' 4-dikét is úgy össze ágyuzták a' Törökök, hogy kötelekek vontatták-el magok után a' Görögök.

„Míg a' Gyujtókkal így folyt a' dolog, az alatt mind össze gyülekeztek az apróság Görög hajók, 's már most csak ágyukkal Gyujtók nélkül fogtak a' verekedéshez, 's olly ütközet fejtődött ki a' két sereg között, hogy az estveli setéség vetett végett néki, melly, hogy a' Görögöknek lehetett káros, megtettszik abból, hogy ők a' verekedés után négy részre oszolván, egy rész Számóshoz, a' másik Ipsarához, a' harmadik Syrához 's a' 4-dik Hydrához vette evezését. Hogy a' Patrona-Beg, a' kiskapitány, ámbár apró Görög hajóktól vala körül vétettelve, magát jól védelmezte, magok megvallják a' Görög tudósítások (mellyek más versben fognak kiadattatni). A' Görögök' vesztését 120 emberre teszi a' Smyrai Török tudósító. Számóstól érkezett meg egy hajó Triesbe, melynek Kapitánya beszéltte ugyan az Observátor szerint, hogy egy Görög Brigg, melly mindjárt a' verekedés után kötött-ki Számóshoz, úgy össze volt lyuggatva a' golyobisoktól, mint a' rosta.

Ugyan a' Triesti Observátor írja egy Zántéből Október' 4-dikén indult levélből, hogy Athéné fellegvára Akropolis, magát a' Seráskiernek feladta volna.

Portugallia.

A' Lisbonai Udvari Ujság illy Hirdetést tett közönségessé Sept. 23-dikán: — „

„Ezen fő városban 's az Ország' egyéb részeiben is azt hírelték-el, hogy Bécsből

Királyi Princz Don Migueltól olly Végzés érkezett volna ide, melly által ő K. Hercegsége magát ezen Ország' Királyának lenni kihirdette, és más Régenséget is nevezett-ki. Mi meghatalmaztattunk kinyilatkoztatni, hogy ez a' Végzés költemény, és csak ezen K. Princz' nevének és ditsőségének ellenségeitől kovátsoltatott legyen, kit ők illy hamisságok által rágalmazni nem irtóznak, olly reménségtől tápláltatván, hogy ha egy illy nagy tiszteletben lévő személynek nevével vissza élnek, ez által célzásaitak legkönnyebben elérhetik, midőn e-képpen a' gyenge és könnyen-hívó embereket megtsalják.“

A m é r i k a.

Már kiadták az Amerikai Ujságok azon Beszédet, mellyel Don Manuel Lorenzó-de-Vidaurr, Perui Fő Ítélszéki Elölülő, a' Panamai Congresszusnak üléseit kinyitotta, hanem a' melyből még most nem sokat lehet ezen Congresszusnak fontosságára nézve felhordani. Ennyit azonközben már ezen Beszédből is meg lehetett érteni: hogy a' Kolumbiai, Guatimalai, Perui és Mexikói Respublikák között már fennáll az az Egyezés, hogy azon nemzetek' hajóit, mellyek magokhoz az Amerikai hajókat bé nem botsátják, ők se fogják ezen-túl magokhoz bebotsátni; és hogy azon Státusok, mellyek fennebb meg nevezettek, mivelhogy a' magok' függetlenségét már állandó alapokra helyeztették, ők Spanyol Országának ezen függetlenség' megismeréséért soha semmi rátságot fizetni nem fognak, 's hallani se akarják azt valaha, hogy ők a' magok' szabadságát pénzen vásárlották volna meg.

Mikor Bogotából az utóbbi tudósítások útnak indultak, már fontosolni kezdettek vala Kolumbiának környütlátsai. Úgy látszik, hogy a' Veneczuélai Fő

Kommandáns Generális Paetz' bajosan fogja végrehajtani a' maga elkezdett munkáját, annyiban, hogy Kolumbiából egy, négy részre szakasztatott Szövetséges Republikát formálhasson. —

A' Karakkási- Kolumbiáno nevű ujság jelenti Bogotából a' fő városból, hogy oda, a' Bolívar' Adjutánsa Oberst O-leáry Julius' 10-dikén megérkezvén, a' Liberátortól a' Kolumbiai Országlószékhez is, Gen. Paetzhez is Izeneteket hozott; de a' közönség előtt még nem volt kihirdetve ezen Izeneteknek foglalataik. Bolivárt a' következett November' vége felé várták vissza Bogotába: de azt jegyzték meg, hogy a' környüllások még hamarabbi megérkezésére is okot szolgáltathattak. Azt is hitték némelyek, hogy ő, Julius' elején már ott leszen a' Panamai Congresszuson.

Ugyan ezen O-leáry nevű Obersteről ezeket írja a' Londoni Globe: — „Ezen Oberster Junius' 3-án indult útnak Limából Bolivártól. Küldtetésére a' volt az indító ok, hogy a' Bogotai Országlószéket meghívja, hogy a' melly Vádoló Irást Gen. Paetz ellen, még ezen Generálisnak elpártolása előtt, a' Szenátusnak beadott 's a' melyre nézve ő a' maga hivatalából letétetett vala, és a' melyből azután a' tudva lévő lármák következtek, vegye vissza. De azt mondják, hogy még ekkor semmit se tudott Bolívar abból, hogy Gen. Paetz a' Kolumbiai Országlószék ellen támadást gerjesztett legyen; sőt némelyek azt erőssítették, hogy a' Liberátor úr már ekkor megintette a' Generális urat, hogy valami módon az Országlószék ellen fel ne támadjon, 's az ellen valami erőszakos próbatételbe ne avassa magát.

Valami Karakkási levelek azt erősítik, hogy Gen. Paetz gyaníthatólag meg fog bukni.

Az Észak-Ámerikai egyesült Státusok'

eddig volt egyik tengeri vezére Commodore Porter, által lépett a' Mexikói Republika' szolgálatjára 24 ezer Piásterekhől álló fizetéssel. Uradalmat is sokat kapott birtokul. Ezen Republikában néhány napig tartott veszedelmes pezsgés adta magát elé, melyről ugyan az ott kijövő El-Sol nevű ujság még eddig csak nagyon homályos kifejezésekkel beszélt, hanem annyit még is észre lehetett venni szavai-
ból, hogy ő csak a' Ministereknek megváltoztatása által tartja lehetségesnek azt, hogy ezen nép-pezsgés eltsendesíthessék. A' Jamaikai Ujság hasonló homályossággal beszélt ugyan ezen időben a' Panamai Congresszus' állapotjáról; azt erőssítette ezen ujság, hogy ezen Istmuson sok nyughatatlan emberek gyülekeztek össze; kik miatt ott, valamint szintén a' Havannai Spanyoloknak mesterkedéseik miatt is, sok féle fenyegetőző hírek szárnyal-
nának.

A' szép és gazdag, de kisded Chili, ismét politikai hanykodásoknak kezdett kitétetni a' nyughatatlan Fők miatt. Tudjuk, hogy a' mostani Igazgatónak Freire nevű Generálisnak kitelt az ideje, 's új Igazgatót kellene választani. Azt is tudjuk, hogy ezen Generálisnak O-Higgins nevű Antagonistája volt eleitől fogva, és őketten eleitől fogva vetélkedtek, mind addig, míg Freire Igazgatóvá választott, 's a' mikor O-Higgins magát Chiliből elvonván, mint mondják azolta mind Peru' fő városában Limában tartózkodott, 's olly tsendeszen viselte ott magát, hogy hírit is alig lehetett hallani. Most egyszerre lármát ütött. Még most csak Chiloe szigetét lármáztatta-fel valami Aldunate nevű ember által, kiről azt tartják, hogy O-Higgins által küldtetett oda, mint ezt ő Chiloe szigetén valósággal ki is hirdette. De a' szározra is Biztosokat küldött ugyan O-Higgins, név szerént: Coquimbo, Conceptio, és Sant-Jágó városaikhoz. Azt

a' hírt is elterjesztette ugyan ezen Aldunate, hogy Ó-Higginsnek nagyon jó barátja lévén Bolívar, 4000 embereket ígért segítségére.

(Chiloe, Chili, Archipelagusának is nevezetik, mint hogy sok apró szigetből áll; mind együtt 47-re teszik a' számát; 32-től emberek laknak; 15-től senki se lakik. Átaljában mind együtt Chiloe a' nevezetjek, de különösen is így nevezik a' nagyobbikat. Egész népsége ezen szigeteknek, mikor a' Spanyolok 1558-ban elfoglalták, 70 ezer emberekből állott. Most 30—35 ezerre telik a' lakosok' száma. Ez a' sok sziget hosszan nyulik-el Chiliben déli partja mellett. A' legnagyobb közöttök 120 Anglus mértföldnyi hosszú; 60 széles: Chiliben olly közel fekszenek, hogy északra csak egy Anglus mértföldnyi szélességű tsatorna van közöttök. A' Spanyolok soha se tsatolták ezen szigeteket össze Chilivel, mindenkor különös Fő Kapitány által kormányoztatták: pedig magában Chiliben sints, a' Szabad Indusokat kivéven, kiket a' Spanyolok soha meg nem tudtak hódoltatni, más fél száz ezer lakosnál több).

A' Chiliben kijövő ujságleveleiben ezek közöltetnek az itt kiütött új zenebonákról: —

„Santiago Május' 29-kén. Mi az Ország-lászejtől olly fontos tudósítást vevünk, hogy azt haladék nélkül kihirdetni szükségesnek tartjuk, azért, hogy a' közönség láthassa, hogy némelly mesterkedő embereink ismét a' hazafiak között való hadakozás magvát akarják ezen szép országban széllyel hintezni 's ezt a' Despotismusnak ismét alája vetni: „

„Valparaiso Máj. 27-kén 1826-ban. Estvéli 7 az óra, és éppen megérkeze ide a' 4-dik Batalionból Valenzuela nevű Strázsamester Chiloe-ől, azzal a' tudósítással, hogy azon Batalion, melyhez ő is

tartozik, az Ó-Higgins' Ágense által, ki nek Aldunate a' neve, 's a' ki Limából jött oda, fellázaszódván, azon mesterkedik, hogy Chili Archipelagusán, ismét támadás kezdődjek. Már el is érte czélját e' h. 3-kán reggeli 3 óraker, mint hogy a' Kormányozót véletlenül meglepven, elfogta. Szóval való vallástételei ezen Strázsamesternek, summásan ennyiben állanak:

„Ápril. 25 dikére virradó éjjel Sándor Ádáms nevű Anglus hajón megérkezett Aldunate Pedro, Callaóbol, azzal a' titkos rendeléssel, melyet Limában adtak vala elejibe, hogy Chiloe szegeten a' San-Carlósi kikötőhelyben találtató fegyveres serget lázszasz-fel és hajtsa az Ó-Higgins' részére. Meg is történt a' dolog, annyival könnyebben pedig, mint hogy Aldunate elhitette a' katonasággal, hogy Bolívar 4000 emberekből álló segítséget ígért Ó-Higginsnek, hogy ezen sereggel egyenesen Chili felé vegye útját. Ó-Higgins két hónapi várakozásra való időt kért magának Bolivártól, hanem addig is Emissariusokat küldött-el Conceptio, Santiago, és Coquimbo felé, hogy ezen városok lakosainak elméjüket készítsék-el az új Revoluzióhoz, 's a' fegyveres sergeteket is nyerjék-meg az ő részére, hogy megérkezvén azonnal hozzá tsapják magokat. Meg kell jegyezni, hogy a' Chiloei Kormányozó Don Jose Santiago Aldunate, testvére Aldunate Pedronak: hanem az első nem értett egyet ezen új revoluzióra nézve a' Limából jött Aldunate-ával, melyre nézve ötlet fogságra tették a' revoluziosok.

Nagy Britannia.

A' Londoni Kurír, idő-töltésből illy dolgokat beszéll a' Birmánokról: —

„Ő Arany-méltósága (a' Birmán Uralkodó) mikor az Anglusokkal való hadakozáshoz fogott, jónak találta mindjárt elcin-

tén azon iparkodni, hogy a' Chinai Császárral Szövetségre léphessen, hanem a' Mennyei Birodalom' Feje jónak találta csak annyi ígéretet tenni a' maga Arany Rokónának: hogy azon esetben, hogy-ha talán a' szerentse nem viseltetne hozzá kedvezéssel, menedéket fog neki engedni a' maga Mennyei birodalmában, hogy ott magát bátorságban megvonhassa. Azt is megígérte vala ugyan a' Chinai Császár, hogy rajta fog lenni, hogy az Avai Király és Anglusok között kiütött egyenetlenkedés elcsendesíthetessék.

Magyar Ország.

Posony, Oktob. 17-dikén. — Itt kellemetes idő van a' szüreteléshez. A' termés, jóságára és sokságára nézve, a' tavalyihoz hasonló, az az, közészerű.

Néhai Nagy Méltóságú Vázsonkeői Gróf Zichy Károly Ó Excellenzájának, Státus és Conferentialis Ministernek 's a. t., li Sept. 23-kán halt meg itt Bécsben, hideg tetemei ugyan azon hónap 30-dikán, Bécsben a' Schotteni templomban megáldattak, 's azután Oroszvárra Nemes Mosony Vármegyébe a' Familia sirboltjába való eltemetés végett elvitettek. Október 2-dikán az ott való Kastély' kápolnájából, a' hova előtte való nap letéttelve valának, a' Kastély' tornáczába vitetvén, ottan Méltós. és Fő Tisztelendő Juranits Antal Győri Püspök Úr által megáldattak, 's azután a' Nemes Mosony Vármegyei Nemes Ifjak által a' Familia sirboltjába vitettek. Késérőben menének ugyan ezen Nemes Vármegyeinek Tisztviselői, és sokan a' Diétabeli Követ Urak közül, 's az ő Uradalmaiból egybegyűlt helységekbeli Elöljárók, nemkülömben mások is igen számosan, kik a' megholtnak jeles tulajdonságait holta után is tisztelték. A' koporsó előtt vitettek mind

azon Rendeknek czimerei, mellyelkkel egykor a' boldogult ékeskedett. Eltakarítottván a' test, ugyan a' feljebb tisztelt Méltóságos Püspök Úr a' Kastély' kápolnájában halotti Misét tartott; 's így rekesztetettbe ezen gyász innep, mellyel a' nagy Férfiú holta után is érdemei szerént megtiszteltetett.

Az Irgalmas Barátok' Szerzetének Provinciálisa, és Generális Visitátora Fő Tisztelendő P. Würrumbrand Bonifacius, az emberiség' javára buzgón folytatott fáradozása közben, midőn Stézián keresztül Galicziába jutott, Zebzidovitsban vérhasba esett, mellyhez még torok gyűlladás ékrezvén tízed napra, September 19-kén élni megszűnt, életének csak 46-dik esztendejében. — Az ő elvesztét mind a' Szerzet, mellynek igen bős Kormányozója vala, mind a' szegények, kiknek gyámolítójok volt, annyival inkább sajnálják, mivel kormányozását csak egy esztendeig, és harmadfél hónapig folytathatta. De a' jók tetteiknek emlékezetében, és az általok adott példában holtok után is élnek.

Kismártonból. — „Galanthai Eszterházy Miklós Ó Herczagsége, boldogult Zichy Károly Státus és Conferentialis Minister Ó Excellenzájának halotti tiszteletet tétetett e' hónap' 11-dikén a' maga ittlévő Kastélya' templomában, melly a' Kismártoni minden harangoknak kétóráig tartott zúgásán kezdődött. Nagy Misét a' Herczegi Udvari Praepost F. T. Frankel mondott, 8 papoknak assistentiájával, egy ezen szomorú pompához illő halotti alkotmány is lévén felállítatva a' templomban, az Abbé Stadler nagy Requiemével, 's Herczegi muzsikái karnak Fuchs Úr igazgatása alatt való muzsikálásával. Maga a' Herczeg is a' Canczelláriájához tartozó minden szo-

mellyekkel egyetemben és sok más elékelő személyekkel együtt emelte jelenléte által ezen halotti Istentiszteletnek méltóságát.

Pesten Petrózai Trattner Mátyás Úrnál mostanában a következő című jeles könyvecske jött-ki sajtójából: „A Valás-türödelem példái. Gyűjtögette Edvi Illés Pál: 112 lap; tsfnos betűkkel: ára 1 for. B. b.

Jó idők ólta sokat írtak 's írnak a' különböző vallásu felekezetek' -egygyűltetéséről, a' kívánatos 's az emberi józan észet ékesítő türödelemről és a' Keresztyén vallásbeli egyértelműségéről. Mind ezen iratok édes kellemetes jó izléssel, okos értelmes alapon épülnek, úgy hogy egész gyönyörűség azokat olvasni, és kedres óhajítás fogja el az érzékeny szívet, valahányszor az olly jó szívűcn javasolt és ki nyilatkozatalott egyértelműség és összebékülés foganatja-elmélkedés tárgyára kerül. Nem dogmatizáló sem polemizáló tziavokadás, nem vad, tsűf és elidegenítő gunyolódás, hanem merő kellemetes irenaica, vagy józan okosság után békeltető lehetséges ideák ihlelik a' főbb jót, ugymint a' világi 's az örök igazulást írásaikban terjesztő tudósaink munkáit. Mind ez nem egyébbb mint a' józan felvilágosodás legszembetűnőbb tanúbizonyossága, melyből a' legszelidebb erköltsűség a' józan okosság és az igaz Sz. Religio vigasztaló 's boldogító gyümöltsei bontakoznak. Mind azon által jöllehet ez ideig már sok szép engesztelő, felderítő, békeltető jóvállasolat, kellemetes ígéretek, értelmes okkodásokat és hasznos tanúságokat olvashatánk és olvashatunk az egyértelműséget olly szeliden terjesztő iratokban, de tsak

ugyan mind ez nem egyéb volt egy szép hangozatnál vagy valamely ketsegtető theoriánál; a' praxis mely mindenütt és mindenben legfogatosabb és leginkább a' jó közértelemre vezethető, mind eddig merő kegyes kívánság marada, vagy legalább azon jó erköltsűséget élesztő, nevelő és tápláló tanúságok foganatja még édes hazánk nyelvén nem lón közhírűvé. T. Edvi Illés Pál tudós hazánkfiát illeti tehát az az érdem és köszönet, hogy a' tsupan theoretice kedveltető tanúságok mellé, egy nagy szorgalommal össze gyűjtögetett practica meg győző és kellemetes meg nyugtató gyűjteményt a' mindennapi 's majd nem az egész világon történt vallási türödelem példáiból jól kiválosztva össze szedegetett. Kellemeteseb vigasztalóbb és meg nyugtatób munkát ennél még tsak reményleni sem lehetett. Háá, köszönet és dicséret legyen azért ezen fáradhatatlan és már olly sok részben hasznos írásai által érdemes és esmeretes hazánkfiának, úgy szinte i. b. Petrózai Trattner Tamás Úr hazánk literaturája leghívebb előmozdítójának, ki ezen munkát még munkás életében egész örömmel felvállalta, valamint tisztos nagy érdemű attyának is, ki ezt boldog emlékezetű fiának elhunytá után egész készséggel a' világ elibe bortsátotta, a' legbetsesebb jutalmok. Mellyel mindenki örömet is hódol nekik, valakinek tsak a' szelid türödelem, a' kegyes békeszeretés és a' józan erköltsűs egyértelműség előmozdítása igazán szívén feküsznek. Leg kívánatosabb obajítás lenne azonban, hahogy a' tudós Szerző többiben is vagy legalább évenként egy illyen hasznos gyűjteménnyel az illyenekben méltán gyönyörkedő közönséget meg örvent deztetne.

Dr. Malatides.